

GENT IN DE FILATELIE

In dit tijdschrift werden reeds vele aspecten van de stad Gent behandeld. Dit vrijblijvend opstel wil daar een filatelistisch aspect aan toevoegen. "Vrijblijvend" omdat men van de auteur onmogelijk een diepgaande en uitgebreide verklaring, situering, enz. bij ieder afgebeelde zegel kan verwachten. Het komt erop aan te laten zien hoe "Gent" op de Belgische postzegel staat.

Het "opstel" brengt per zegel enige duiding die ook voor niet-filatelisten volledig te begrijpen moet zijn.

Om het geheel goed te situeren volgen hier enkele woorden geschiedenis over de postzegel.

O. Inleiding

Op 1 juli 1849 - negen jaar na de wereldprimeur van Engeland - verschijnt de eerste Belgische postzegel. Hij stelt uiteraard koning Leopold I voor. Tot 1863 waren alle zegels ongetand : zij werden met de schaar van elkaar geknipt, sindsdien zijn de zegels "getand".

De tweetaligheid "Belgique-België" en "België-Belgique" werd in 1893 ingevoerd.

Pas in 1894 verscheen iemand of iets anders dan de nationale leeuw of een koning op een postzegel.

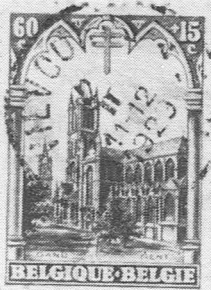
De eerste Belgische postzegel uit 1849 werd, tot einde 1983, door ongeveer 3000 andere gevolgd.

Uit al deze Belgische postzegels, in filatelistische termen noemt men dat een landenverzameling, werd d.m.v. een beperkt aantal (86) zegels een themaverzameling rond "Gent" gevormd.

Hierbij hanteerde de auteur tamelijk strenge beperkingen : de afgebeelde zegels moeten zeer nauw met Gent verbonden zijn. In de tekst wordt iedere afgebeelde zegel aangeduid door een nummer (ook aangebracht onder de zegelafbeelding) gevolgd door een jaartal. Dit jaartal duidt het jaar aan waarin de zegel voor het eerst verscheen en waar de postzegelcatalogi dus ook de beschrijving geven. Liever dan een zuiver chronologische orde aan te houden werd het geheel ingedeeld in rubrieken en rubriekjes. In deze rubrieken werd de chronologie zoveel mogelijk aangehouden.

1. Gebouwen en Stadsgezichten

Deze afbeelding van de Sint-Baafskathedraal (1/1928) maakt deel uit van een reeks "kathedralen", het is meteen de oudste zegel die hier wordt voorgesteld.

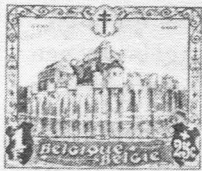
1

2

3

4

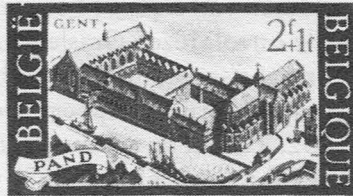
5

6

7

8

9

10

11

Vele boeken werden gevuld met de boeiende geschiedenis, waarin de houten Sint-Janskapel evolueerde tot de huidige Sint-Baafs-kathedraal, schrijn van vele kunstwerken. Op het achterplan van de afbeelding ziet men ook het belfort... zonder stijgers, dus opnieuw een actueel beeld.

Op de "Express" zegel (2/1929) wordt het stadsgezicht, gevormd door de bekende torenrij, een eerste maal voorgesteld. Ook een van de hoektorens van het postgebouw wordt afgebeeld.

De opmars van de drie torens wordt opnieuw afgebeeld op de grootformaatzegel (3/1971).

Dit stadsgezicht, gevormd door middeleeuwse gebouwen, ontstond slechts rond 1908, bij de bouw van de monumentale Sint-Michielsbrug, toen de zgn "kuip" vrijgemaakt werd van straatjes, huizen, enz.

Dit kleine antiteringszegeltje (4/1930) roept het beeld op van Gents drukst bezocht monument : 's Gravensteen. Jaarlijks defileren nagenoeg 200.000 toeristen onder de romaanse ingangspoort. In 1980 vierde men met luister "800 jaar Gravensteen". In die periode kende het gebouw een bewogen geschiedenis, een reeks bestemmingen en een lijst bewoners... in 1951 waren dat de Gentse studenten.

Het St.-Pietersstation (5/1965) werd tussen 1908 en 1912 - met het oog op de wereldtentoonstelling - opgetrokken naar de plannen van Prof. Architect Louis Cloquet.

Het station zelf spruit voort uit een stopplaats op de lijn Brussel-Oostende. Vanaf zijn oprichting zou het daarbij steeds meer functies overnemen van het station Gent-Zuid tot dit in 1929-1930 gesloopt zou worden.

Aangenomen kan worden dat op één werkdag 66.500 reizigers in dit station een trein nemen, veranderen van trein of het station verlaten.

Heel wat rustiger is het op de onvolprezen Graslei (6/1953). Dit stadsgezicht bestaat uit : het Romaans stapelhuis, het tolhuisje, het Korenmetershuisje, het gildehuis van de Vrije Schippers. De rangschikking als stadsgezicht dateert van 1952. Tussen de gebouwen die Henry Van de Velde ontwierp prijkt de torenbibliotheek (7/1963) van de Rijksuniversiteit te Gent. Tussen 1936 en 1940 werd dit gebouw door hem opgetrokken met assistentie van de professoren Cloquet en Magnel, als eerste van haar soort in Europa.

Dit stoer en sober betongebouw is 64 m hoog en telt 26 verdiepingen, waarin ruimte is voor zowat 2 000 000 boeken.

Nog tijdens de oorlog werd de centrale Universiteitsbibliotheek, vanuit de Oude Baudeloo-abdij, heimelijk naar hier overgebracht. Achteraf bleek dit een gevaarlijke beslissing, vermits er op de toren door de Duitsers, luchtafweergeschut opgesteld werd. Deze toren, die blijvend tot het Gentse stadsbeeld behoort, werd door de Gentenaars aanvaard; zij gaven hem een naam : de boekentoren.

Het Pand van de predikheren of dominicanen, nabij de Sint-Michielskerk moet er vroeger ongeveer zo uitgezien hebben. (8/1964) De bewogen geschiedenis van deze gebouwen en hun bewoners gaat terug tot in de 13e eeuw. Het was de bakermat van het Bijloke-hospitaal, de predikheren verbleven er vele, vele jaren. Beeldenstorm en Franse Revolutie brachten de kloostergemeenschap én de gebouwen zware schade toe.

De Domimikanerkerk werd rond 1860 afgebroken. De rest van het complex werd verkoophuis, huurkazerne, enz. In 1955 was het verval nagenoeg volledig en werd het onbewoonbaar verklaard en voor lange tijd aan zijn lot en de natuurelementen overgelaten.

Tien jaar later verwierf de RUG. het geheel en begon een moeizame restauratie, waarvan het einde rond 1986 verwacht wordt. De noordervleugel werd reeds in 1973 opengesteld. (9/1964)

De Bijlokeabdij (10/1973) werd als vrouwenabdij gesticht rond 1228 door de zuster Cisterciënzerinnen.

Van meet af, tot vorig jaar, was er een hospitaal aan verbonden. De gebouwen wachten op een nieuwe bestemming...

Sinds 1928 is hier het oudheidkundig museum gevestigd, in de vroegere materniteit zijn thans sommige politiediensten gevestigd.

Dit hospitaal ligt ook aan de oorsprong van het Akademisch Ziekenhuis.

De voornaamste gevel op deze zegel is de westgevel van het zgn. tweede kloostergebouw en is een parel van 14° eeuwse baksteenbouwkunst.

Vooral de driehoekige bekroning is d.m.v. blinde vensters en roosvensters mooi versierd.

Ook de St.-Baafsabdij (11/1975) heeft sinds haar ontstaan, in de 7° eeuw, een zeer bewogen geschiedenis achter de rug.

Onder de voornaamste restanten, hier afgebeeld, zijn het mooie achthoekige lavatorium of wasplaats en de romaanse refter met zijn grote afmetingen zeker te vermelden.

In 1882 werd hier het museum van stenen voorwerpen ingericht. Met wisselende belangstelling werd dit museum er tot op heden gehandhaafd en vorig jaar werd het na een grote opknapbeurt opnieuw opengesteld.

De ruïnes werden gered, mede onder impuls van August Van Lokeren, die er ook een merkwaardige beschrijving over opstelde. De rangschikking gebeurde bij KB van 28-12-1936.

2. Het Lam Gods

In 1978 telde men ongeveer 150 000 bezoekers in de Joos Vijdkapel van de St.-Baafskathedraal.

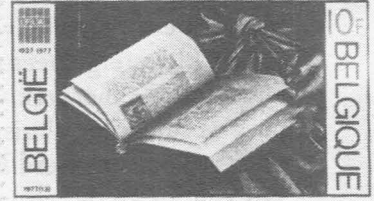
De polyptiek "Het Lam Gods", die er bewaard wordt, en zijn schilders, de gebroeders Van Eyck, inspireerden tot drie zegels, die onderling totaal verschillen in opvatting, kwaliteit, waarde en uitgiftemotief.

12

13

14

Ten bate van de krijgsgevangenen werd een reeks zegels over “beroemde mannen” uitgegeven, een ervan stelt Jan Van Eyck (12/1944) voor. Als schilder voltooide hij het werk van zijn oudere broer Hubert, waarbij wij de term “voltooien” eerder ruim moeten zien.

Zijn juiste geboorteplaats en -datum zullen waarschijnlijk wel onbekend blijven. Hij was een tijd hofschilder van de prinsbisschop van Luik en later van Filips De Goede. Deze zette hem ook in als diplomaat.

Hij overleed te Brugge in 1441 en werd er in de St.-Donatianskerk begraven. De data op de zegel zijn dus aanvaardbaar.

De Gebroeders Van Eyckstraat en een volumineus monument van de hand van o.m. Geo Verbanck en architect Valentin Vaernewijck, in de schaduw van de kathedraal, huldigen te Gent deze kunstenaars.

Deze kerstmiszegel (13/1974) geeft een fragment weer uit het paneel van de boodschap aan Maria. Het paneel is zichtbaar, links, bovenaan, bij gesloten stand van het veelluik. De knielende engel Gabriël, met een lelietak in de hand en met een prachtig gedrapeerd kleed, is hier voorgesteld in een oudvlaams interieur. De ondertekening is door de zegelontwerper toegevoegd. In september 1977 ging te Brussel het wereldcongres voor bibliothecarissen door, hun wereldfederatie de IFLA (links bovenaan) bestond toen immers 50 jaar. Het was een goed idee om hierbij een merkwaardig boek af te beelden (14/1977). De keuze viel op het gebedenboek van St.-Jan de Doper die afgebeeld is op het rechter bovenpaneel in het middendeel van het geopende altaarstuk. De voorliggende tekst begint met de versierde letter C van het woord Consolamini, het begin van de Jesaja profetie uit de bijbel.

3. Schilderijen en Schilders

Alsof het Lam Gods geen schilderij zou zijn, volgen er in deze rubriek nog vijf schilderijen waarvan de eerste drie in Gentse gebouwen bewaard

15

16

17

18

19

worden en de laatste twee op andere plaatsen te bewonderen zijn. De faam van het Gentse museum voor Schone Kunsten in het Citadelpark wordt o.m. gevestigd door dit schilderij : de Kruisdraging (15/1958) van Jeroen Bosch of Hieronymus van Acken uit 's Hertogenbosch. Algemeen wordt aanvaard dat dit schilderij het meesterwerk van de kunstenaar is. Christus strompelt naar de Calvarieberg, te midden van een troep mensen met haast beestachtige en haatdragende gezichten. Deze figuren bevinden zich dan nog extra dicht bij de toeschouwers zodat de gelaatsuitdrukkingen een belangrijk gegeven van het schilderij worden. Het museum verwierf het meesterwerk, als gift van de vrienden van het museum, in 1902.

In de St.-Baafskathedraal hangt een reeks blazoenen (16/1959) van de ridders van de Orde van het Gulden Vlies, vervaardigd bij gelegenheid van het 7° kapittel van de orde. Mogelijks werd het geborsteld door zijn hofschilder Hugues de Boulogne. Naast de typische ketting van de orde ziet men aan het schild dat de ridder o.m. bezittingen had in Bourgondië, Lotharingen, Brabant, Limburg, Vlaanderen, enz., enz.

Het derde schilderij is een copie, waarvan het originele zich in het slot in Schönbrunn te Wenen bevindt. Het is voor Gent zeer belangrijk. (17/1972) Het doek is thans opgehangen in het ontvangtsalon van het stadhuis.

De dame die er zich liet op vereeuwigen is Keizerin Maria-Theresia en zij draagt het kleed dat zij in 1743 van de Staten van Vlaanderen ten geschenke kreeg. Het kleed is uitgevoerd in zgn. Gentse Valenciennes-kant en werd te Gent vervaardigd, echter niet door een of andere kant-klub, maar door de zgn. Blauwe Weesmeisjes.

De keizerin was ook de stichtster van de "Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique". In 1972 was deze vereniging 200 jaar oud. De Nederlandstalige tegenhanger van deze stichting is uiteraard veel jonger en begint zijn bestaan slechts in 1971. Daarom is deze zegel bijna eentalig Frans.

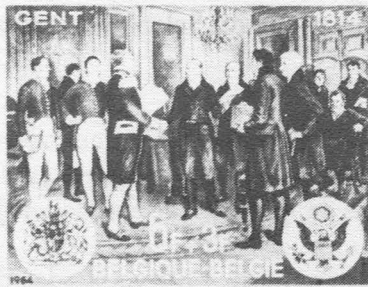
Op 2 augustus 1881 werd te Gent de schilder Gustave Van De Woestijne geboren. In 1982, honderd jaar later, werd zijn werk, "De Likeurdrinker" (18/1981), als een huldebetoon, op postzegel gebracht. Het werk berust in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen. Gustave Van De Woestijne behoort tot de zgn. eerste groep van Sint-Martens Latem, waar hij een geïsoleerde plaats inneemt. De schilder overleed in 1947 en werd op het Gentse Campo Santo begraven.

Het laatste voorgestelde schilderij is een fragment uit "De aanbidding der Herders" (19/1982) van de hand van Hugo Van Der Goes. Deze zegel huldigt de kunstenaar, waarschijnlijk te Gent geboren, vijfhonderd jaar na zijn overlijden. Gent organiseerde de tentoonstelling "Imaginaire Museum Hugo Van Der Goes", op de kافت van de gelegenheidscatalogus komt, in veelkleurendruk, dezelfde afbeelding voor. Het retabel wordt in Firenze bewaard. In G.T. werd reeds over deze schilder behandeld. Te Gent wordt hij herdacht d.m.v. een gedenkplaat en een straatnaam. Dit is meteen de jongste zegel van de voorgestelde verzameling.

4. Vrede

Het is merkwaardig dat de stad Gent, als belangrijke stad in Vlaanderen, tot tweemaal toe conferentiestad kon zijn, voor het afsluiten van een historisch en internationaal belangrijk vredesverdrag.

In 1814 werd te Gent tussen de gevolgmachtigden van de Verenigde Sta-

20

21

ten van Amerika en deze van Groot-Brittannië door een vredesverdrag een einde gesteld aan de tweede onafhankelijkheidsoorlog van de Amerikanen.

Deze groot-formaat zegel (20/1964) stelt het bekende historische schilderij van Sir Amedé Forestier voor. Hierop is de ondertekeningsplechtigheid, in het vroegere Kartuizer-klooster, afgebeeld.

De viering van de honderdste verjaring van dit gebeuren kon niet doorgaan wegens het begin van de Eerste Wereldoorlog, alhoewel ze reeds duchtig was voorbereid. De honderdvijftigste verjaardag werd wel herdacht door deze postzegel en het aanbrengen van gedenkplaten op de gevel van de residenties van de delegaties nl. het Kartuizer-klooster (St.-Jan De Deo) en het hotel Lovendeghem (Innovation-Veldstraat).

Het vredesverdrag van Gent was niet het eerste vredesverdrag dat te Gent werd ondertekend. In 1576 - dus 238 jaar vroeger - werd in een van de zalen van het stadhuis de Pacificatie van Gent afgekondigd.

Deze pacificatie (21/1976) was een verdrag tussen de overwegend katholieke, zuidelijke Nederlandse provinciën en de overwegend protestantse, noordelijke provinciën.

Zij zou pacificatie brengen in de Nederlanden, op basis van godsdienstvrijheid en ook meer eenheid tegenover de Spaanse bezetter mogelijk maken.

De geschiedenis heeft achter deze zgn. pacificatie grote vraagtekens geplaatst. De herdenking van de 300° verjaring van dit verdrag stelde problemen : er waren rellen tussen katholieken en niet-katholieken toen de pacificatiestoet uitging.

De afgebeelde zegel werd uitgegeven, als onderdeel van een reeks manifestaties in 1976, bij gelegenheid van de 400° verjaring. De Prins van Oranje staat erop afgebeeld, hij was immers toen de onbetwiste leider van de noordelijke provinciën. Hij is er echter niet in geslaagd een blij-

vende pacificatie en eenheid te brengen in de zeventien provinciën. De benaming "Pacifiatielaan" herinnert aan dit belangrijk verdrag.

5. Verenigingen

Van de lange reeks oude en zeer oude verenigingen die Gent telt werden er tot nu toe slechts twee met de postzegeleer bedacht. De Gentse vereniging die eerst de postzegel haalde was de Koninklijke en Ridderlijke Gilde van St.-Michiel.

In 1963 was het groot feest in de gilde want de 350° verjaardag diende gevierd. De gilde neemt 1613 immers aan als stichtingsjaar.

De eerste zegel (22/1963) stelt het 17° eeuwse schermen voor : de wapens zijn hier een rapier en een dolk. Bekijk ook even het 17° eeuwse belfort. De moderne scherm sport wordt dan (23/1963) voorgesteld door twee floretschermers. Nu is het huidige belfort afgebeeld.

De gilde heeft sinds haar stichting tot op heden haar lokaal in de bovenzaal van de lakenhalle, nabij het belfort.

Iedere gilde die zich, desnoods gewapenderhand doet respecteren, heeft een blazoen. Op dit overigens fraai wapenschild zijn nog twee andere wapens, nl. twee degens, afgebeeld. (24/1963)

22

24

23

25

De tweede vereniging waaraan een postzegel gewijd werd was de "Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica De Fonteyne." (25/1974) De oorsprong van de rederijkerskamer, die een voorname rol speelde in het toneel, de taal en de woordkunst, is te situeren in de 15^e eeuw. De Fonteyne werd door het Gents stadsmagistraat erkend op 9 december 1448. Zij werd de hoofdkamer voor gans Vlaanderen. Een van haar Hoofdmannen, rond 1840, was J.F. Willems, over wie verder nog wordt gehandeld.

De zegel geeft een symbolische voorstelling van de naam "De Fonteyne", afgeleid uit het blazoen van de kamer, dat eveneens op de zegel is afgebeeld. De spreuk van de vereniging luidt : "Als 't past bi appetite".

6. Rijksuniversiteit Gent (RUG)

De Rijksuniversiteit Gent heeft doorheen haar bestaan een belangrijk aandeel gehad in het Gentse sociaal, cultureel en economisch leven. Het is verrassend vast te stellen dat sommige Gentse professoren uit diverse specialiteiten, ook op wereldschaal gezien, uitermate belangrijk zijn. Een eerbiedwaardige instelling als de universiteit heeft uiteraard een wapenschild en een wapenspreuk. (26/1967)

In 1967 - de universiteit bestond toen anderhalve eeuw - verscheen deze zegel. Het wapenschild stelt het volgende voor : onder een gehalveerde Leeuw van Gent, een Athenakop tussen olijf- en oranjetak d.i. een zinnebeeldige voorstelling van de wetenschap en de vrede, verenigd onder het bloeiende Oranjehuis. Bij de stichting leefde Gent immers onder het Nederlands regime. De wapenspreuk is uiteraard in het Latijn, op dat ogenblik de voertaal van de hogeschool en betekent zoiets als "In en tussen beiden".

Deze kleine zegel (27/1947) werd uitgegeven bij gelegenheid van het wereldfilmfestival in 1947 te Brussel. Hij stelt de geniale hoogleraar Joseph Plateau voor. Deze doctor in de wis- en natuurkunde kwam in 1835 te Gent doceren. Na gewaagde experimenten, die hem in 1843 zelfs met blindheid sloegen, krijgt hij een fundamenteel inzicht in de nawerking van het licht op het netvlies. Hij moet beschouwd worden als een der grondleggers van de cinematografie. Professor Plateau leefde van 1801 tot 1883. In zijn geboortestad Brussel en ook te Gent werd een straat naar hem genoemd.

In 1952 verscheen in een reeks Belgische letterkundigen deze zegel van August Vermeylen (28/1952) De letterkundige activiteit van deze medestichter van "Van Nu en Straks.", als auteur van "De Wandelende Jood", is immers zeer belangrijk.

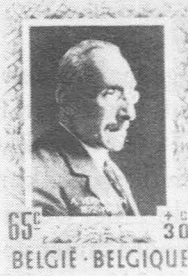
Vanaf 1923 doceert hij in Gent moderne letterkunde en geschiedenis van de Nederlandse letterkunde.

26

27

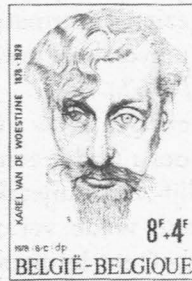
28

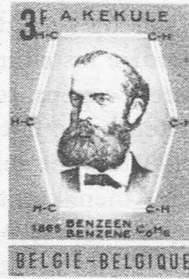
29

30

31

32

33

34

35

36

Voor de RUG zal hij echter steeds bekend blijven als de eerste rector van de sinds 1930 volledig nederlandstalige universiteit. (29/1972)

De afbeelding van zijn portret, geschilderd door Baron Opsomer, werd in 1972 - 100 jaar na Vermeylen's geboorte - op de postzegel gebracht. Naar hem werd een der grote Vlaamse kultuurfondsen genoemd. Te Gent kent men een August Vermeylenstraat.

In dezelfde reeks Belgische letterkundigen verscheen in 1952 ook deze zegel (30/1952), hij brengt ons een eerste maal Karel Van De Woestijne. Naast zijn medewerking aan, "Van Nu en Straks" zijn te vermelden : De Boer die Sterft, De Leemen Torens en Het Vaderhuis. Dit vaderhuis wordt meestal in de Sleepstraat gesitueerd.

Vanaf 1920 tot aan zijn dood in 1929 was hij docent aan de RUG in de Nederlandse letteren en hij was toen ook een belangrijk correspondent aan de Nieuwe Rotterdamse Courant.

In 1978 was het 100 jaar geleden dat Karel geboren werd in een huis aan de St.-Lievenspoort te Gent. Belangrijke manifestaties bij deze herdenking waren twee merkwaardige tentoonstellingen, een academische zitting en de uitgave van deze zegel (31/1978)

Karel Van De Woestijne staat erop afgebeeld op ongeveer dertigjarige leeftijd, volgens een portret van de hand van zijn broer kunstschilder Gustaaf Van De Woestijne. Deze zegel verscheen in de kulturele reeks 1978 en werd bekroond met de prijs van het Ministerie van Nederlandse Cultuur voor de best gegraveerde zegel in 1978.

Naast een borstbeeld in het Koning Albertpark, een grafombe op het Campo Santo te Sint-Amandsberg herinnert ook een straatnaam aan de professor.

De Duitse chemicus August Kekulé doceerde van 1858 tot 1867 aan de RUG. Het was hier dat, hij de naar hem genoemde, benzeenformule ontdekte en de structuur van de benzeenring vastlegde (32/1966)

Op deze zegel - het was toen ongeveer 100 jaar geleden dat Kekulé zijn ontdekking deed - staat de professor afgebeeld a.h.w. omkranst door de symbolische voorstelling die hem wereldberoemd zou maken en de organische chemie zou doen ontstaan.

In 1964 was, in een reeks over "geleerden", deze afbeelding te vinden van professor Jules Boulvin (33/1964)

Op 23-jarige leeftijd nl. in 1878 wordt deze veelzijdige ingenieur docent aan de R.U.G. en blijft dit tot aan zijn dood in 1920. Zijn meesterwerk "Traité de mécanique appliquée aux machines", een achtdeelig en rijk geïllustreerd werk, bezorgt hem de ene internationale onderscheiding na de andere.

In 1955, bij de 100° verjaring van zijn geboorte werd in het museum Vanderhaegen een retrospectieve van zijn aquarellen gehouden, want

de tekenkunst was hem aangeboren. Ook een straatnaambord vermeldt zijn naam.

Henri Pirenne (34/1963) werd te Luik geboren. Op 24-jarige leeftijd kwam hij aan de Gentse universiteit als buitengewoon hoogleraar, hij bleef er tot zijn emeritaat in 1929. Hij overleed in 1935. Zijn gehele loopbaan verliep dus aan de Gentse Hogeschool.

Door een merkwaardige studie van de bronnen, was het zijn bekende "Histoire de Belgique" in zeven delen, die hem en de Gentse Universiteit een groot aanzien verschafte. Het is duidelijk dat sinds 1929 ook deze inzichten geëvolueerd zijn... Vermelden wij nog dat hij ook de inleiding schreef tot de "Histoire de Gand" van Victor Fris.

Te Gent wordt de hoogleraar nog herdacht in de naam van de Henri Pirennelaan. De zegel werd uitgegeven in 1963, honderd jaar na zijn geboorte. De veelzijdige Gentenaar Adolphe Quetelet (35/1974) werd geboren op de Koornmarkt in 1796 waar een gedenkplaat zijn geboortehuis aanduidt. Hij overleed in 1874, honderd jaar vóór deze zegel verscheen.

Na schitterende humaniorastudies werd hij de eerste student aan de R.U.G. die het tot doctor in de wis- en natuurkunde bracht. Zijn activiteiten waren zeer verscheiden : hij was een kunstzinnig poët en een talentvol tekenaar, maar ook een sterrekundige, metereoloog en een statisticus. In 1832 was hij de stichter van het Koninklijk Observatorium te Brussel, de oorsprong van het huidige K.M.I.

Fernand Severin (36/1981) werd in 1867 te Grand-Manil geboren en overleed te Gent in 1931. Deze doctor in de klassieke filologie werd in 1907 hoogleraar in de franse literatuur. Hij publiceerde verscheidene poëziebundels en was medewerker aan de literaire tijdschriften "La Jeune Belgique" en "La Wallonie".

7. Keizer Karel

Voor de beroemdste van alle Gentenaars lijkt het aangewezen een afzonderlijke rubriek te openen. Niet minder dan driemaal kwam onze stadsgenoot op de postzegel en dan was er nog iets...

In 1941 vinden wij tussen historische portretten de zegel (37/1941). Hij stelt ons een eerste maal Karel V voor, te Gent geboren in 1500 in het Prinsenhof. In 1949 verscheen, in een antiteringsreeks, dit portret (38/1949) van Keizer Karel, zoals het nu nog steeds in de senaat te bewonderen is. De man is nu al heel wat sportiever geworden en kan zó misschien toch in die vele legenden over zijn persoon thuishoren.

Tien jaar later, in 1959, werd in een kulturele reeks deze afbeelding van onze keizerlijke stadsgenoot opgenomen. Het is waarschijnlijk deze keizersfiguur die Gent kwam oordelen. (39/1959)

Gent eerde de keizer in een straatnaam, ontving zijn standbeeld van de

37

38

39

40

41

42

stad Toledo en dit in 1966. Maar er was nog iets...

In 1555 deed Karel V of Keizer Karel te Brussel troonsafstand ten voordele van zijn zoon.

In 1955, 400 jaar later, herdacht zijn geboortestad dit feit op luisterrijke wijze. Was dit leedvermaak ?

In het Museum voor Schone Kunsten werd hiertoe een tentoonstelling gehouden "Keizer Karel en zijn Tijd". De catalogus vermeldt nagenoeg 550 nummers van schilderijen, prenten, boeken, munten, wandtapijten, enz. Door de medewerking van vele buitenlandse musea konden de meest indrukwekkende kunstwerken van Keizer Karel's tijd tentoongesteld worden. Het was trouwens de eerste Gentse thematentoonstelling die de postzegel haalde, met niet minder dan drie zegels. (40-41-42/1955)

8. Gentenaars

Na de twee universiteitsfiguren Karel Van De Woesteyne en Adolphe Quetelet en daarnet Keizer Karel volgen nu nog 6 personen, allen te Gent geboren, die om een of andere reden bekend werden en aldus op de postzegel verschenen.

Van Jacob Van Artevelde (43/1944) wordt algemeen aangenomen dat hij rond 1287 te Gent geboren werd. Hij werd midden een volksoproer in 1345 vermoord. De historische betekenis van deze man kan moeilijk overschat worden : hij probeerde immers het leen Vlaanderen dat van de Franse kroon afhing buiten de tweestrijd Frankrijk-Engeland te houden ten bate van de Vlaamse en Gentse nijverheid.

Gent huldigde hem in 1863 met een monumentaal standbeeld, het oudste van de stad. Ook werd hem een straatnaambord toegekend.

Te Gent werd op 26 juli 1856 Edward Camille Anseele geboren. Deze man werd voor Gent dé voorman van de socialistische arbeidersbeweging. Hij stichtte het dagblad "Vooruit", was volksvertegenwoordiger, minister, schepen van Gent en waarnemend burgemeester tijdens het slot van wereldoorlog I. In 1949 werd de stichting Anseele rijkelijk bedacht met vier postzegels : Het monument van Anseele aan het Koning Albertpark, gebeeldhouwd door Jozef Cantré. (44/1949) Het werd in 1948 onthuld en onmiddellijk hadden de Gentenaars hun ideetje over de richting van de hand en van de rug van de leider.

Op deze zegel (45/1949) overschouwt vader Anseele, zoals hij populair genoemd wordt, de Gentse torenrij. Alhoewel hij minister van P.T.T. was ontbreekt het postgebouw !

Twee Gentse leiders op één zegel (46/1949) Het standbeeld van Jacob van Artevelde is 4,70 m hoog en staat op een voetstuk van 6,50 m. Nogmaals het standbeeld van Anseele. (47/1949) Het beeld is 5 m hoog en blijft dus, totaal gezien, toch nog onder Jacob's beeld. In 1971 moest het beeld even uitwijken voor de uitlopers van de E3 autosnelweg.

Al deze zegels werden nog eens op een velletje uitgegeven en enkele waarden werden later met opdruk-voorafstempeling nog eens uitgebracht. In 1956 werd het eeuwfeest van Anseele's geboorte o.m. herdacht door de uitgave van deze zegel (48/1956) Te Gent bestaat ook een Edward Anseeleplein.

In de reeks Belgische letterkundigen van 1952 vindt men ook de beeltenis van Maurice Maeterlinck (49/1952).

Hij werd te Gent geboren in 1862, waar hij zijn jeugd doorbracht. Als franstalig toneelschrijver, essayist en dichter verwierf hij zich veel roem en bekendheid. Overbekend is zijn "Pelléas et Mélisande". Het toppunt in zijn loopbaan was de verwerving van de Nobelprijs voor letterkunde welke hem in 1911 werd toegekend. Sinds 1897 verbleef Maeterlinck

43

44

45

46

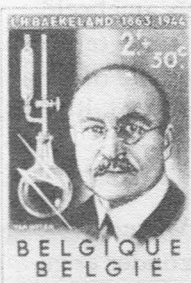
47

48

49

50

51

52

in hoofdzaak te Nice-Frankrijk waar hij in 1949 overleed.

Sinds 1976 werd in het museum Vanderhaegen een zgn. kabinet Maurice Maeterlinck geopend. Het bezit een schat aan documenten, handschriften, persoonlijke bezittingen van de auteur, enz. Gent bezorgde hem een straatnaam en in de Peperstraat wijst een gedenkplaat zijn geboortehuis aan. Enkele jaren geleden hield een populair T.V. programma een korte enquête in de Gentse Veldstraat. De voornaamste vraag die gesteld werd was deze : Wie was Baekeland ? Een deel ondervraagden kon niet antwoorden, een ander deel gaf een verwarde uitleg over rovers en Brugge en andere gekke antwoorden. Natuurlijk weten alle Gentenaars dat Leo Hendrik Baekeland te Gent geboren in 1863, belangrijke uitvindingen deed. (50/1955) Niemand is sant in eigen land en na zeer vruchtbare studies aan de Gentse Nijverheidsschool en de Universiteit week hij definitief uit naar de Verenigde Staten. Hij ontdekte daar als zelfstandig chemicus o.a. het velox fotopapier dat door de Eastman-Kodak werd gecommmercialiseerd.

Rond 1909 ontdekt hij het bakeliet en legde dé basis voor de wereldindustrie van kunststoffen.

Het woord bakeliet verenigt een deel van zijn naam en het woord lithos, dat steen betekent.

Deze zegel behoort tot een reeks getiteld "uitvinders" en dateert van 1955. Te Gent brengt een straatnaam zijn bestaan in herinnering.

Emiel Moyson werd in 1838 te Gent geboren, deed er middelbare studies en zelfs één jaar medicijnen aan de RUG (51/1975)

Zo werd hij lid van "t Zal wel gaan". Van hem kent men ook talrijke publicaties. Hij heeft steeds gestreefd naar een samengaan van de Vlaamse Beweging en de Socialistische Arbeidersbeweging.

Zijn grootste streefdoel was de afschaffing van de beruchte wet op de samenspanningen.

Later vestigde hij zich te Brussel en te Luik waar hij in 1868 overleed.

In de deelgemeente St.-Amandsberg werd een laan naar hem genoemd.

André De Cock werd op 12 juli 1880 te Gent-Ledeberg geboren. Zijn beeltenis komt voor op de zegel uitgegeven t.g.v. "De Dag van de Postzegel" (52/1981). Op deze zegel is een drukrol voor zegels afgebeeld.

Voor de stichter en de eerste conservator van het Postmuseum te Brussel wel een originele vondst. De titularis van deze zegel speelde ook op andere terreinen een markante rol. Hij overleed te Gent op 18 juli 1964.

9. En Anderen...

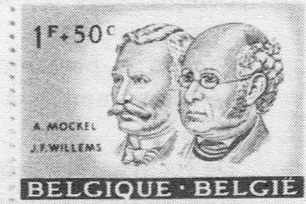
Vijf figuren die op de postzegel werden gebracht, en van wie een belangrijk deel van hun leven en werk met Gent verbonden is - zonder er geboren te zijn - worden thans voorgesteld. Er is wel verscheidenheid in :

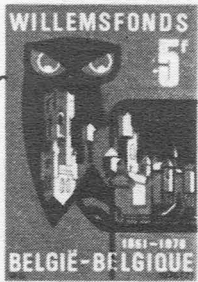
53

54

55

56

57

58

een graaf, een kunstenaar, twee flaminganten en een kanunnik. Filips van de Elzas (53/1947), graaf van Vlaanderen, liet rond 1180 het Gravensteen bouwen op de plaats waar nog vroeger reeds een kasteel moet gestaan hebben. Af en toe hield de graaf verblijf in zijn kasteel, daarom wordt hij hier ook als Gentenaar beschouwd. De zegel stelt de graaf voor zoals hij geschilderd is in de galerij van de senaat.

Sommigen onder de lezers zullen verbaasd zijn Frans Masereel terug te vinden in de rubriek van de niet-te-Gent-geboren-Gentenaars. (54/1972) Inderdaad hij werd geboren te Blankenberge op 31 juli 1889 uit Gentse ouders, die daar met vakantie waren. Na zijn studies aan de Gentse Academie trok hij voor verdere vervolmaking de wijde wereld in om uiteindelijk in Frankrijk neer te strijken. Zijn grote verdienste ligt op het vlak van de houtgraveerkunst, die hij tot een ongekende hoogte opvoerde en a.h.w. een nieuwe dimensie gaf.

Naast het uitwerken van volledige beeldromans toonde hij zich meesterlijk als illustrator bij E. Verhaeren, A. Vermeulen, M. Maeterlinck, e.a. Hij had meerdere onderscheidingen en internationale erkenningen verworven toen hij in 1972 te Nice stierf. Op zijn verzoek werd hij op het Campo Santo te St.-Amandsberg bijgezet, ook prijkt zijn naam op een straatnaambord.

Op het St.-Baafsplein, vlak tegenover de Nederlandse Schouwburg, staat het monument van Jan-Frans Willems, de Vader van de Vlaamse Beweging.

De rechtse figuur op deze zegel (55/1961) uit de kulturele reeks 1961 stelt de te Boechout in 1793 geboren auteur, en flamingant voor. Te Gent was hij de morele leider van de Vlaamse Beweging. Niettegenstaande beledigingen, vervolgingen en broodroof streed hij verder voor de erkenning van het Nederlands als volwaardige taal, voor haar rechten en voor die der Vlamingen. Te Gent verbleef hij in een huis op de Zandberg, waar ook een gedenkplaat werd aangebracht. Jan-Frans Willems stierf in 1846 en werd als eerste Vlaming op het Campo Santo begraven.

Amper vijf jaar later, in 1851, werd het Willemsfonds opgericht, dat oorspronkelijk de ideeën van Willems volgde. Het Willemsfonds is thans een der grote kultuurfondsen van Vlaanderen. In het 125° jaar van het fonds nl. in 1976 werd deze zegel (56/1976) uitgegeven, die naast het kenteken van het fonds, de silhouet weergeeft van historische gebouwen van de drie zustersteden. In het midden bemerkt men Het Gravensteen. Te Gent herinnert ook een straatnaam aan deze Vlaamse voorman.

Op 21 juli 1809 werd Ferdinand Augustijn Snellaert als Frans staatsburger geboren te Kortrijk, waar hij ook zijn humaniorastudies verrichtte. (57/1975) Na de gloriëtijd van Napoleon wordt hij onderdaan van het Nederlandse Koninkrijk en zelfs militaire arts in het Nederlandse leger. De onafhankelijkheidsrevolutie van 1830 maakt hem - beziëld door de Groot-Nederlandse gedachte - tot orangist, wanneer hij in Vlaanderen, meer bepaald in Gent, terugkeert.

In 1835 behaalde hij te Gent aan de Franstalige universiteit zijn diploma van doctor in de geneeskunde, mede onder leiding van de gekende prof. Guislain. In 1838 vat hij een praktijk aan in de St.-Jacobsparochie en dit tot aan zijn dood in 1872. Hij was een groot taalkunstenaar. Gent houdt zijn herinnering in ere door een gedenkplaat aan zijn woon- en sterfhuis aan de Kruideniersstraat, een straatbenaming en een monument op het Campo Santo.

Petrus-Jozef Triest werd in 1760 te Brussel geboren. (58/1962)

Zijn levenswerk zou hij echter in en rond Gent verrichten. De kanunnik - die niet te verwarren is met bisschop Triest uit Beveren - ontpopte zich als stichter en bezieler van meerdere kloosterorden, die zorg zouden

dragen voor de door hem opgerichte ziekenhuizen, weeshuizen, blindeninstituten, enz. Te Gent lagen de activiteiten van de Broeders en Zusters van Liefde, door hem gesticht, hoofdzakelijk in de Bijloke, in de verdwenen abdij Terhagen en in St.-Jan de Deo, waar zij zieken, bejaarden, landlopers, gebrekkigen, enz. verzorgden. De kanunnik werd van 1807 tot 1836 lid van de Gentse Commissie der Godshuizen.

Vereremerkt én door Willem I én door Leopold I stierf de kanunnik in 1836. Te Gent werd hem in 1961 een gedenksteen opgericht in de hovingen van de Bijloke.

10. Varia

In deze rubriek werden zes postzegels samengebracht die in geen enkele andere rubriek onder te brengen zijn. Zij lijken echter zo met Gent verbonden dat zij in een themaverzameling rond deze stad zeker thuishoren. Volgens de historicus De Potter, die op zijn beurt nog andere bronnen vermeldt, dateert het huidige Gentse wapenschild mogelijks van rond 1192. (59/1940) De juiste heraldische beschrijving luidt : van sabel (zwart) beladen met klimmende leeuw van zilver, getongd van keel (rood), gekroond en genageld en hangende om de hals een lint met kruis, alles van goud.

Kort geleden nl. op 1 januari 1977, bij de eerste gemeenteraadszitting na de fusie, werd dit wapen gekozen voor de huidige Gentse omschrijving. De zegel zelf werd uitgegeven in december 1940 in de eerste Winterhulpreeks en hoort thuis in een reeks "Wapenschilden van provinciehoofdsteden".

1827 is een belangrijk jaar voor Gent : toen werd het kanaal Gent-Terneuzen opengesteld. (60/1968) In 1968 - toen deze zegel werd uitgegeven - werd het vernieuwde en tot 60.000 ton aangepaste kanaal opnieuw geopend. Pronkstuk hierbij is de hier afgebeelde Westsluis te Terneuzen. In 1973 werd deze zegel (61/1973) uitgegeven om het Festival van Vlaanderen te propageren. Het festival ontstond te Gent in 1958 in het kader van de manifestaties rond Expo'58. Het jaar nadien greep er een bundeling plaats met het theaterfestival te Antwerpen en de Basilica Concerten te Tongeren.

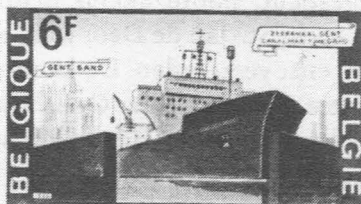
Later voegden Kortrijk, Mechelen e.a. zich daarbij.

Deze zegel (62/1973) zelf ligt te kijk in het museum Meerhem en helpt er samen met enkele instrumenten de herinnering oproepen aan Adolphe, juist gezegd aan Antoine, Joseph Sax. Deze Sax, behoort tot een familie van muziekinstrumentenbouwers. Hijzelf bouwde de eerste tenorsaxofoon. Hij stamde uit Dinant, werkte te Gent in de Lieven Bauwensspinnerij en belandde tenslotte in Parijs.

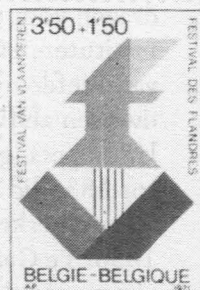
De zegel geeft de beeltenis weer van Sax en van zijn uitvinding.

59

60

61

62

63

64

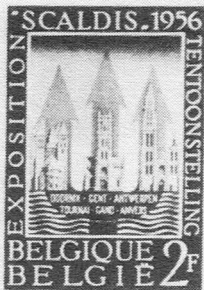
Bij gelegenheid van de internationale postzegeltentoonstelling Thema-Belga, in 1975, verscheen een reeks karakteristieke oude beroepen. Uit het Gentse kwam deze aardappelverkoper. (63/1975) Door het museum voor volkskunde te Gent werd hierbij deze nota meegedeeld : “In de jaren 1890, op zaterdagen, zondagen en kermisdagen, liepen in de volksbuurten van Gent en omstreken, aardappelverkopers rond. In een met houtskool verwarmde kookketel stoomden ze “aardappelen in hun hemd” gaar. Daarbij hadden ze ook een mandje met sprout. Men kon aardappelen met sprout kopen voor een cent.”

De zegel werd, zoals zovele anderen, getekend en gegraveerd door de Gentse kunstenaar Oscar Bonnevalle. Aan zijn werk werd terecht een monografie en een tentoonstelling gewijd, tijdens het voorbije jaar. In 1978 herdacht men met deze zegel (64/1978) het 150 jarig bestaan van het stedelijk onderwijs. Hij stelt de Maagd van Gent voor in de gekende afbeelding. De maagd en de kinderen zijn gekleed zoals gebruikelijk was in de stichtingsjaren, rond 1828, van het stedelijk onderwijs.

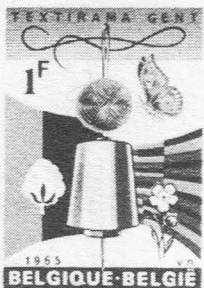
11. Tentoonstellingen

In het commercieel en cultureel leven van de stad Gent zijn grote ten-

65

66

67

68

toonstellingen en allerlei beurzen niet weg te denken.

Naast de reeds vermelde tento rond Keizer Karel zijn nog een viertal zegels te vermelden. De provincie Oost-Vlaanderen organiseerde in 1956 in de aloude St.-Pietersabdij de éénmalige tentoonstelling Scaldis (65/1956)

Het was de eerste tentoonstelling die in de reeds gedeeltelijk gerestaureerde St.-Pietersabdij doorging.

De zegel welke deze tentoonstelling propageerde vertoont in iedere tand van de drietand van de watergod een toren, respectievelijk van Doornik, Gent en Antwerpen. De tento ging immers gelijktijdig door in de drie Scheldesteden. Sinds 1957 heeft in de textielstad Gent de jaarlijks terugkerende internationale vakbeurs "Textirama" plaats. D.i. een vakbeurs voor de textiel- en kledingsindustrie. Op haar terrein is deze vakbeurs tot de belangrijkste van Benelux en Europa gaan behoren, waarnaar vele tienduizenden vaklieden-kopers terugkeren (66/1965)

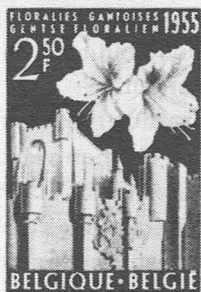
Bij gelegenheid van de 8° uitgave in 1965 werd deze zegel uitgegeven. De laatste tentoonstelling waaraan een postzegel wil herinneren is de "Internationale Jaarbeurs der Vlaanderen" die elk jaar in september gehouden wordt (67/1970)

Onmiddellijk na de tweede wereldoorlog werd de eerste jaarbeurs gehouden, zodat in 1970, jaar waarin deze zegel werd gepubliceerd, het 25° jarig jubileum kon gevierd worden.

Over de grote wereldtentoonstelling 1913 werden geen zegels uitgegeven. In 1973 vierden echter "60 jaar Werkliedensport". De zegel reproduceert de affiche van de "Grote Internationale Feestwedstrijd". (68/1973) welke op de tentoonstelling werd gehouden en hierop ziet men enkele tentoonstellingspaviljoenen afgebeeld.

69

70

71

72

73

74

75

76

77

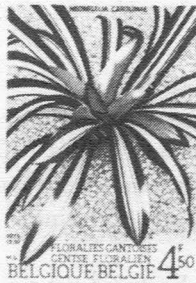
78

79

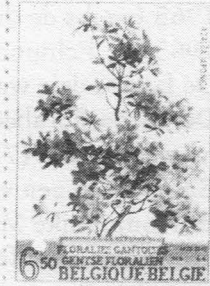
80

81

82

83

84

85

86

Over de tentoonstelling werd in G.T. reeds meermalen gehandeld. Zo vindt men op pagina 58-59 van de jaargang 1978 een hele reeks sluitzegels (geen postzegels !) afgebeeld.

12. De Floralieën

Een laatste rubriek handelt over deze vijfjaarlijkse tentoonstelling die Gent wereldberoemd maakt.

In 1985 zullen te Gent opnieuw en dit voor de 29° maal de floralieën gehouden worden. Reeds zesmaal werden bij gelegenheid van de bloemen-expo een bijzondere reeks van drie zegels uitgegeven.

Het begon in 1955 met drie zegels die telkens de combinatie zijn van de voorstelling van een Gents gebouw en een bloem : Het Rabot (69/1955) het Gravensteen (70/1955) en de drie torens (71/1955)

In 1960 was men aan de tweede floralieënreeks toe met : de azalea (72/1960) de begonia (73/1960) en de bromelia (74/1960)

1965 bracht de derde floralieënreeks en men koos voor de : Vriesia (75/1965) de Echinocactus (76/1965) en de Stapelia (77/1965)

De laatste drie waarden werden ook op een velletje uitgegeven.

De vierde floralieënreeks dateert uit 1970, zij bestaat uit volgende bloemen : Camelia (78/1970) Nymphaea (79/1970) en de Azalea. (80/1970)

En ook dan een verzamelvelletje waarvan de toeslag ten goede kwam aan de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde, die sinds 1809 deze manifestaties inricht.

De vijfde floralieënreeks werd in 1975 gepubliceerd. Zij bestond uit : Neoreglia (81/1975), Petasites (82/1975) en de Azalea Japonica. (83/1975)

De zesde en voorlopig laatste reeks verscheen in 1980, toen hield men het bij bloemstukken : lentebloemen (84/1980), zomerbloemen (85/1980), herfstbloemen (86/1980)

De volgende reeks verschijnt waarschijnlijk in 1985 : Uitkijken !

Foto's J. BLOM

Tekst en Verzameling J. BOMBAY